

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. F. Ioannis Nider Ordinis Prædicatorum Theologi De Reformatione Religiosorum Libri Tres

Nider, Johannes

Antverpiæ, 1611

IV. Recenset XV. argumenta deformatorem Clericorum & Religiosorum, quibus se tue[n]tur, ne à forma sæculi recedant. Et primum soluit argumentum, nempe obiicientium complexionis debilitatem; ostendens ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45728)

Pfal. 73. 23. *Iud Pfalmistæ: Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper: ad ima tamen inferni reuerà tales noscuntur descendere. Vnde*

Pfal. 106. 26. *Pfalmista: Ascendunt vsque ad calos, & descendunt vsque ad abyssum. Quantoque lutum fuerit densius, tantò homo mergitur miserabilius. Ideò talis, qui huic immerfus est sæculo, illud eiusdem Prophetæ gemendo potest dicere: Infixus sum in limo profundi, & non est substantia, &c.*

CAPVT IV.

- *Recenset XV. argumenta deformatorum Clericorum & Religiosorum, quibus studentur, ne à formâ sæculi recedant. Et primum soluit argumentum, nempe obiectium complexionis debilitatem, ostendens contrarium.*

QVAMVIS autem Religiosorum plurimi (quod cum gemitu moueo) in transgressionum facibus præfatis sint immerfi validè: tamen vt illud Dominicæ pœnæ grauissimum impleant, *Qui in sordibus est, sordescat adhuc:* & vt conformes sint sæculo nequam, apponunt iniquitatem super iniquitatem, ne in Dei intrent iustitiam, & addunt excusationes in peccatis, atque sibi & aliis contra reformationes cudunt & texunt argu-

argumenta callidissima. Quantum verò memorię occurrunt apud diuerfos Clericos sæculares & monasticos, reformationi resistentes, quindecim excusationes in summâ reperi. Quidam enim in se fieri sanctam reformationem refugiunt, & dicunt, propter humanæ naturæ modò fragilitatem; alij propter vitæ repertæ consuetudinem; alij propter Prælatorum, vt dicunt, malam voluntatem; alij propter rei inuisæ nouitatem seu singularitatem; alij dicunt eam differendam vsque ad generalem reformationem; alij propter cauendam Ordinum confusione & multiplici- tatem; alij propter præcedentium Patrum auctoritatem; alij propter Superiorum, quæ fieri posse videtur, dispensationem; alij propter necessariorum victus & amictus defectionem; alij propter nobilitatis vel status personæ dignitatem; alij propter personarum, quæ in Dei sequeretur officio, paucitatem; alij propter pacis, quæ timetur, turbationem; alij propter inuitorum, ne sequatur, peierationem; alij propter procurandarum rerum religioni necessariarum faciliorem subuentionem; alij propter Reformatorem in modo procedendi inordinationem. Hæ sunt fabulationes, quas narrant iniqui, sed non vt lex Dei; propter quas se huic sæculo conformare non desinunt.

nunt. Hæc sunt xv. iacula malignorum hominum, quibus maior virtutum omnium charitas in suis quindecim operationibus extinguitur, quas de ipsâ tradit 1. Corin. 13. 1. Cor. 13. 4. Apostolus, vbi dicit: *Charitas patiens est, benigna est, & similia.* Hæc sunt etiam scuta peccatorum pessima, quibus Leuiathan serpens tortuosus suum tueri consuevit corpus mysticum. De quo Dominus ad Iob de turbine ait: *Corpus eius quasi scuta fusilia compactum squamis sese prementibus; vni vna coniungitur, & nec spiraculum incedit per eas.* Quod B. Gregorius sic ad nostrum exponit propositum: Durum, sed tamen cum labitur, fragile solet esse vas omne, quod fusile est. Scuta ergo si sunt fusilia, in suscipiendâ sagittarum percussione robusta sunt, sed casu fragilia: ictu quidem ferientium minimè penetrantur, sed suo se lapsu per fragmenta dissoluunt. Corpus verò Leuiathan istius, id est, omnes iniqui, quia per obstinationem duri sunt, sed per vitam fragiles, scutis fusilibus comparantur. Cum enim verba prædicationis audiunt, nulla correctionis iacula se penetrare permittunt: quia in omni peccato, quod faciunt, scutum superbæ defensionis opponunt. Nam cum talium quisque de reatu suæ iniquitatis arguitur, non mox cogitat, quomodo culpam emen-

1. Cor. 13.
4.

Iob 41.6.

Greg. 33.
Moral.
c. 30.

emendet; sed quid in adiutorio suæ defensionis opponat. Ut autem videatur, quàm sint fragilia superius contra reformationem tacta motiua; soluenda sunt singula.

Ad primum, vbi obiiciunt humanæ fragilitatē naturæ, nõ posse scilicet portare regulam & statuta; respondetur primum, quòd Ordinis cuiuslibet approbati modus viuēdi, tam infirmo quàm sano est regulariter humanæ complexionì accommodatior, quàm sit vita sæcularium. Deducit hoc eleganti stilo Helinandus, in epistolâ de reparatione lapsi ad Gualterum apostatam monachum. Helin. ad Gualter.

Quid, inquit, Ordinem nostrum accusas intolerabilis duritiæ? Profectò non Ordinis, sed accusantis est vitium. Neque enim Ordo ita durus est, vt sit inaccessibleis duritiæ, aut importabilis, aut contra naturam; alioquin nec Ordo esset; sed tu fluidus es. Præterea quid magis secundum naturam, quàm ordinatè viuere? at nulla vita ordinatior, quàm nostra. Ibi enim omnia in numero, & pondere, & mensurâ disponuntur. Ibi cibus, & quies, & somnus ad sufficientiam naturalem indulgentur. Ieiunia verò, & labores, & vigiliæ à nemine vltra vires extorquentur: sed omnia in mensurâ fiunt. Simplici enim victu & vestitu vita sustentatur, natura fouetur, conseruatur sanitas. Denique quid

C natu-

naturalius, quid sanius illo cibi & potus genere, ad cuius apparatus sola natura & cocus & medicus est? Quis pane triticeo & leguminibus benè coctis famem non expellat? Ieiunus stomachus rarè vulgaria contemnit. Anima saturata calcabit fauum: anima verò esuriens, etiam amarum pro dulci habebit. Parabile enim est, ut ait Seneca, quod natura desiderat, ad superuacua sudatur. Taceo quòd ad seruandam sanitatem nihil est efficacius, quàm cibi & potus identitas conseruata. Varia enim fercula, variarum sunt naturarum. Omnis autem talis varietas, parit humorum repugnantiam: & omnis humorum repugnantia, repugnat sanitati. Vnde elegantissimè & prudentissimè respondit quidam de nostris adolescentibus Belluacensi Episcopo, eum interroganti, unde contingeret, quòd sanior & pulchrior esset in clauastro, quàm solebat esse in mundo: Quia, inquit, vniformiter viuo & decenter. De quorum primo habeo, quòd sanus sim; de secundo, quòd pulcher sim. In sæculo autem viuebam tam deformiter, quàm multiformiter. De quorù primo, turpitude nascitur etiã corporalis; de secundo, ægritudo. Perrexitque Episcopus quærere, dicens: Quid ergo comedisti hodie? Satis, inquit. Quid heri? Similiter satis. Non quæro, inquit,

* *al.* Pro-
babile
Sen. ep. 4.

Ex Heli-
nan. refert
Vincen.
lib. 29. hist.
cap. 136.

quit, de quantitate, sed de qualitate. Quid comedisti heri? quid hodie? Heri, inquit, comedi pisa & olera; hodie olera & pisa: cras autem comedam pisa cum oleribus, post cras olera cum pisas. Hæc de Helinando. Huic concordat Macrobius 7. Saturnalium, ubi disputat, an cibus simplex digestibilior sit, quàm multiplex: & respondet quidam Philosophus, quòd sic, multiplici ratione. Videmus enim quòd bestia simplici cibo cibata sunt saniores, quàm multiplici cibo cibata. Item quia simplex citius digeritur, ideò medici infirmis dant simplicia: item sicut multiplex potus plus lædit, sic de cibo multiplici: item qui simplici cibo cibatur, citius perpendit unde infirmetur: item stomachus uniformius laborat, & per consequens fortius in simplicem cibum, quàm in variū. Secundò respondeo ad obiectionem. Aut Religiosus talis est infirmus aut sanus. Si infirmus, obedientiam, castitatem, & voluntariam paupertatem benè potest tenere, ita quòd omnia habeantur communia. De abstinentiâ autem, ieiunio, & aliis carimoniis, per dispensationem faciliter in omni Religione subuenire potest Prælatus. Si verò sanus est, excusatio est in peccatis, ut patet ex humanâ potētâ, ex Dei coassistentiâ, & ex complexionis valore. Nam natura

Macrobius.
lib. 7. Saturn.
cap. 4.

humana non adeò debilitata est, quin multa possit, etiam in abstinentiis, quas tepidi causantur. Amplius manifestum est hoc in magnis & longis abstinentiis, quas sustinent inuiti in carceribus; quas subeunt alij pro tuendâ sanitate; quas faciunt & fecerunt boni viri, & quod amplius est, sexus fragilis; quas tolerant milites in exercitibus, & obsessi in castris, & quas exhibent philocapti circa mulierum obsequia. Si igitur pro diuitiis aut honoribus, pro sanitate corporis, aut fœdis delectationibus, filij sæculi tanta sustinent: cur non corpus exercendum erit in abstinentiis pro æternâ gloriâ obtinendâ, & pœnis euadendis æternis? Probant enim se homines, nunc in proiiciendo lapidem, nunc in cursibus & luctaminibus, nunc in torneamentis & hastilusionibus: sed vix est, qui vires corporis tentare velit, quid valeant. Multæ enim vires latent in humano corpore, quas nullus experitur, nisi acriter tentauerit.

S. Bernar.

Ignosce, inquit B. Bernardus, Domine ignosce, dissimulamus, tergiuersamur, & in his quæ ad te pertinent, vix est qui velit experi, quid possit. Ex Dei etiam assistentiâ præsumendum est multum de viribus corporeis, exemplo Apostoli, dicentis: *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Vnde S. Thomas dicit de intransibus Religionem; Potest, inquit,

Philip. 4. 13

S. Thom.

2. 2. q. vlt.

art. vlt.

quit,

quit, considerari Religionis ingressus per
 comparisonem ad vires eius, qui est Reli-
 gionem ingressurus, & sic non est locus du-
 bitationis de ingressu Religionis; quia illi,
 qui Religionem ingrediuntur, non confi-
 dunt in suâ virtute se posse subsistere, sed au-
 xilio diuinæ virtutis, secundum Isaia 40.

*Qui sperant in Domino, mutabunt fortitu-
 dinem, assument pennas sicut aquile; cur-
 rent, & non laborabunt; ambulabunt, &
 non deficient.* Ex complexione valore, idem

Isa. 40. 31.

elicitur: quia quamvis ad diu viuendum
 modò humana natura non tantùm se ex-
 tendat, sicut ante diluuium; tamen humana
 complexio non adeò lapsa est, quin ad ma-
 gnas abstinentias se possit extendere, si ad-
 sit humanum velle. Tradit hoc S. Thomas.

S. Tho. 2.
 dist. 32. q. 1
 art. 3.

Quærit enim, an fomes vel concupiscen-
 tia in quibusdam plus, & in quibusdam mi-
 nus inueniatur; & arguit in quarto argu-
 mento ante oppositionem, quòd sic. Sicut
 corruptio, inquit, fomitis ex peccato primi
 parentis procedit: ita & aliæ pœnalitates, vt
 passibilitas, mortalitas, & huiusmodi. Sed
 aliæ pœnalitates semper in homine crescunt,
 quanto humana natura longius à primo pa-
 rente procedit per successionem generatio-
 nis: & communiter dicitur, quòd homines
 sunt nunc breuioris vitæ & minoris virtutis,

C 3

quàm

quàm antiquitus. Respondet ibidem dicendum, quòd aliæ pœnalitates, vt passibilitas, & mortalitas, & huiusmodi, non sunt modò magis in homine, quàm antiquitus fuerunt à tempore diluuij. Vnde etiam & Dauid de hominibus sui temporis loquitur, *Pfal. 89. 10 Dies annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni.* Sed verum est, quod ante diluuium homines diutiùs viuebant, virtute diuinâ hoc faciente ad generis humani multiplicationem. Hæc ille. Huic concordat sagacissimus ille Domini Magni Alberti discipulus Vlricus de Argentinâ in Summâ, ita dicens circa eandem materiam: Nec est, inquit, verum, quod quidam dicunt naturam humanam secundum tempora plus & plus deficere: quia licet circa originem mundi virtute diuinâ homines diutiùs conseruati fuerint in vitâ, propter generis humani multiplicationem, & propter scientiarum & artium, per experientiam, inuentionem; tamen hoc cessante ante multa sæcula inuenitur præfinitum tempus humane vitæ; quia adhuc manet quod dicitur in Psalmo: *Dies annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni, &c.* Hæc ille. Ex quo patet, cum S. Thomas prope nostra tempora vixerit, & præfatus Vlricus, quòd complexio non est adeò lapsa, vt acediosi garrunt: sed feruor

Vlric. lib. 6.
tract. 1.
cap. vlt.

uor ad bonum, qui in potestate hominis est, lapsus est. Et ideò non mirum, si se huic sæculo conformare cupiunt.

CAPVT V.

Soluit quam obiiciunt compertam consuetudinem; ostenditq; quando contra statuta Monastica excuset, & quando non.

AD secundum motiuum, cùm obiiciunt vitæ repertæ consuetudinem, responderetur primùm, quòd consuetudo nulli suffragatur, vbi non est ex rationabili causâ introducta. Vnde Augustinus ad inquisitiones Ianuarij: Omnia talia, quæ neque sanctarum Scripturarum auctoritatibus continentur, nec in Conciliis Episcoporum statuta inueniuntur, nec consuetudine generalis Ecclesiæ roborata sunt, sed diuersorum locorum diuersis moribus innumerabiliter variantur; ita vt vix aut numquam omnino inueniri possint causæ, quas in eis constituendis homines secuti sunt; vbi facultas tribuitur, sine aliquâ dubitatione rescanda existimo. De hoc vide infrà v. cap. libro II. Deinde dico, quòd consuetudo transgrediendi votum castitatis, paupertatis, & obedientiæ, & aliorum quæ sub præcepto cadunt, numquam legem facere potest, quæ

Aug. epist.
119. to. 2.